Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування комунальної установи «Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання та надання соціальних послуг» Мамалигівської сільської ради Дністровського району Чернівецької області

24.10.2025

м. Чернівці, 2025

І. ВСТУП

На виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19[1], 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 24.10.2025 групою НПМ здійснено відвідування комунальної установи «Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання та надання соціальних послуг» Мамалигівської сільської ради Дністровського району Чернівецької області (далі – відділення стаціонарного догляду, відділення, заклад).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Сидоренко Олександр Олегович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Лупу Аріна Віталіївна, представник громадської організації.

Загальна інформація:

Відділення стаціонарного догляду знаходиться за адресою: 60362, Чернівецька обл., Чернівецький р-н, с. Стальнівці, вул. Головна, буд. 56.

Директор відділення стаціонарного догляду – Барбакар Руслан Михайлович. Під час відвідування групу НПМ на момент відпустки керівника закладу супроводжувала молодша медична сестра Андрицька Наталія Сергіївна.

Згідно з даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань комунальна установа «Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання та надання соціальних послуг» Мамалигівської сільської ради Дністровського району Чернівецької області зареєстрована за кодом – 44128027, та надає послуги згідно КВЕД 87.30 Надання послуг догляду із забезпеченням проживання для осіб похилого віку та інвалідів (основний), а також 87.90 Надання інших послуг догляду із забезпеченням проживання.

Відповідно до Статуту Комунальної установи «Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання та надання соціальних послуг» Мамалигівської сільської ради Дністровського району Чернівецької області (далі – Статут) від 11.03.2021 комунальна установа утворюється для надання соціальних послуг (в умовах стаціонарного, тимчасового або денного перебування) громадянам, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги за своїм місцем проживання.

Заклад утворюється для обслуговування не менш як 10 одиноких громадян.

До нього на постійне або тимчасове проживання, повне державне утримання безоплатно приймаються одинокі громадяни похилого віку, інваліди (які досягли 18-річного віку), хворі (з числа осіб працездатного віку на період до встановлення їм групи інвалідності, але не більш як чотири місяці), які відповідно до висновку лікарсько-консультаційної комісії закладу охорони здоров'я за станом здоров'я не здатні до самообслуговування, потребують постійного стороннього догляду та допомоги, соціально-побутових, соціально медичних та інших соціальних послуг.

На надання соціальних послуг в комунальній установі мають право громадяни:

- похилого віку, інваліди, хворі (з числа осіб працездатного віку на період до встановлення їм групи інвалідності, але не більш як чотири місяці), які не здатні до самообслуговування і потребують постійної сторонньої допомоги, визнані такими в порядку, затвердженому Міністерством охорони здоров'я України;

- які перебувають у складній життєвій ситуації у зв'язку з: безробіттям і зареєстровані в державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу; стихійним лихом, катастрофою (і мають на своєму утриманні неповнолітніх дітей, дітей–інвалідів, осіб похилого віку, інвалідів), якщо середньомісячний сукупний дохід їх сімей нижчий ніж прожитковий мінімум для сім'ї встановлений законодавством.

Стаціонарне відділення розраховане на перебування 30 осіб. На день відвідування у Центрі перебувало 27 осіб (з них 8 – особи з інвалідністю): 12 чоловіків та 15 жінок. З початку повномасштабного вторгнення у закладі проживають внутрішньо переміщені особи (далі – ВПО), наразі – 6, зокрема з Донецької та Луганської областей.

З 1 січня 2025 року по день відвідування у закладі померло 4 осіб (причиною смерті здебільшого встановлено хронічну серцеву недостатність). Фактів насильницької смерті не встановлено.

Штатна чисельність працівників закладу складає 24 шт.од., зокрема з числа молодшого медичного персоналу: сестра медична в.к. (цілодобовий пост) – 1,0 шт. од., сестра медична (цілодобовий пост) – 1,0 шт. од., молодша медична сестра (цілодобовий пост) – 8,0 шт. од., молодша медична сестра (санітарка-ванниця) – 1,0 шт. од.

Соціальна послуга стаціонарного догляду у відділенні надається підопічним на підставі укладених договорів про надання соціальних послуг.

Підопічні забезпечуються чотириразовим харчуванням. Загальна сума витрат на одного підопічного на день станом на вересень 2025 року складає 439,46 грн., що включає витрати на харчування одного ліжко-дня – 104,57 грн.

Відділення розміщується в окремому двоповерховому корпусі (фото 1). Підопічні проживають у кімнатах від 2 до 4 осіб (фото 2). У кожній кімнаті наявні переносні ширми для забезпечення приватності підопічних. Окрім цього, облаштовано: простір для прийому їжі, кухню, 5 санвузлів та 2 душові кімнати

(5 душових кабінок), пральну кімнату, кабінет молодшої медичної сестри, ізолятор (на 2 особи) (фото 3), а також кімнату для дозвілля та/або зустрічей із відвідувачами.

Жінки та чоловіки проживають окремо.

Житловий корпус має дві вхідні зони, одна з яких облаштована пандусом (фото 4).

Підопічні вільно пересуваються територією закладу.

У закладі облаштовано молитовний простір для підопічних відділення, що забезпечує реалізацію права на свободу світогляду та віросповідання (фото 5).

Територія закладу огороджена та доглянута. На території закладу наявні альтанка, лави та простір для прогулянок підопічних (фото 6). У межах пішої доступності від закладу розташований продовольчий магазин та автобусна зупинка.

Санітарний стан кімнат, постільної білизни та одягу підопічних задовільний. Підопічні мають змогу користуватися власними речами та засобами гігієни. У житлових кімнатах закладу оптимальний температурний режим, природне та штучне освітлення задовільне.

На території закладу облаштовано підвальне приміщення основної будівлі, яке, відповідно до Акту оцінки об’єкта щодо можливості його використання для укриття населення як найпростіше укриття від 10.10.2025, рекомендовано для укриття підопічних та працівників закладу (фото 7, 8).

У всіх підопічних укладено декларації з сімейним лікарем. Вся медична документація зберігається у кабінеті медсестри.

Під час огляду наявних у відділенні медичних препаратів не виявлено ліків з протермінованим терміном використання (фото 9).

На нічне чергування у закладі з отримувачами соціальної послуги залишаються дві молодших медичних сестри (цілодобовий пост).

У приміщенні харчоблоку робочі поверхні та посуд чисті. З метою контролю за дотриманням якості та безпечності харчових продуктів при приготуванні і реалізації готової продукції від кожної партії приготовлених страв кухарем відбирається добова проба (фото 10).

Працівники харчоблоку мають медичні книжки.

Для підопічних у закладі організовуються дозвіллєві заходи, серед яких привітання з днем народження, гуртки за бажанням підопічних, концертні програми. Заходи для підопічних проводяться фахівцями із місцевої школи (Стальнівецька гімназія).

У кімнаті для відпочинку та зустрічей розміщено телевізор, що дає можливість мешканцям переглядати телепередачі у зручний для них час та зустрічатися із відвідувачами.

Водопостачання в закладі забезпечується централізовано.

Згідно з результатами санітарно-мікробіологічного дослідження питної води від 26.12.2024 № 693-696, 693-696 та 697-700, 697-700 з криниць № 2 та № 3 проведеного Новоселицьким відділом Чернівецької філії ДУ «Чернівецький

обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України», якість питної води відповідає вимогам Державних санітарних норм та правил 2.2.4.171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною». Підопічним забезпечено доступ до питної води шляхом розміщення ємностей з водою (чайників) у місці загального користування (коридорі) (фото 11).

Більшість підопічних мають власні мобільні телефони та забезпечені підключенням до мережі Інтернет, яка безперебійно функціонує у закладі, чим забезпечується реалізація їх права на зв'язок із зовнішнім світом.

У стаціонарному відділенні наявні стенди, на яких зазначена інформація про права і обов'язки отримувачів соціальних послуг, а також інформація про національну гарячу лінію для отримувачів соціальних послуг, адреси та телефони посадових осіб (зокрема Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини) та гарячих ліній, на які вони можуть звертатись у разі порушення їх прав (фото 12).

Група НПМ провела особисте конфіденційне спілкування з усіма підопічними, а також ознайомилась з особовими справами отримувачів соціальних послуг, оглянула житлові та допоміжні приміщення. Скарг на неналежне поводження, якість догляду та умови проживання від підопічних не надходило.

Під час відвідування групі НПМ не було надано доступ до кімнати для зберігання продуктів харчування у зв'язку з відсутністю сестри-господині, у якої зберігаються ключі від зазначеного приміщення. Унаслідок цього група не мала можливості перевірити наявність, якість продуктів харчування та умови їх зберігання, що є важливим елементом оцінки дотримання прав підопічних на належне харчування та безпечні санітарно-гігієнічні умови.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НПМ здійснено 28.11.2023, за результатами якого виявлено порушення прав:

на життя та безпеку;

на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло;

на свободу та особисту недоторканність;

на охорону здоров'я;

на отримання послуг стаціонарного та паліативного догляду відповідно до вимог чинного законодавства;

осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення;

підопічних на отримання інформації про свої права та обов'язки;

на харчування і належне санітарно-епідемічне забезпечення.

За результатами попереднього відвідування НПМ вносились такі рекомендації:

Чернівецькій обласній військовій адміністрації:

вжити невідкладних заходів, у межах повноважень, щодо усунення причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності закладу, оскільки контроль за здійсненням органами місцевого самоврядування делегованих повноважень органів виконавчої влади покладається на відповідні місцеві держадміністрації.

Мамалигівській сільській раді Дністровського району Чернівецької області:

вжити невідкладних заходів, у межах повноважень, щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності закладу, зокрема щодо належного контролю за роботою установи, оскільки відносини органів місцевого самоврядування з установами, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад будуються на засадах їх підпорядкованості, підзвітності та підконтрольності органам місцевого самоврядування, а сільська рада є засновником комунальної установи «Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання та надання соціальних послуг».

Комунальній установі «Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання та надання соціальних послуг» Мамалигівської сільської ради забезпечити:

приведення діяльності комунального закладу у відповідність до положень Закону України «Про соціальні послуги», Критеріїв діяльності та Державного стандарту;

збір і подання документів для обліку закладу в Реєстрі надавачів та отримувачів соціальних послуг;

приведення Договору, який укладається у комунальній установі, до затвердженої наказом Міністерства соціальної політики України від 23.12.2020 № 847 форми Типового договору про надання соціальних послуг;

належного облаштування укриття і отримання документального підтвердження фахівця з питань технічного обстеження будівель та споруд щодо можливості його використання;

оснащення первинними засобами пожежогасіння у належній кількості;

реалізацію права підопічних на свободу пересування;

належне ведення документації підопічних та працівників установи;

надання медичної допомоги та медичного обслуговування на підставі ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики або укладеного договору з закладом охорони здоров’я;

виділення приміщення для ізоляції новоприбулих осіб, з метою попередження поширення інфекційних захворювань на території закладу, що порушує вимоги статті 21 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб»;

дотримання вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд»;

складення індивідуальних планів надання соціальної послуги підопічним;

дотримання норм житлової площі на особу відповідно до вимог ДБН В.2.2-18:2007;

контроль за організацією харчування підопічних, зокрема розробити денне, перспективне та дієтичне меню;

дотримання права підопічних на приватність, зокрема оснастити всі житлові кімнати, у яких проживає більше, ніж одна особа, ширмами;

розміщення у доступному місці стенду з інформацією про права підопічних, а також номери телефонів гарячих ліній та посадових осіб, до яких вони можуть звернутися у разі порушення їхніх прав, (зокрема, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини);

додержання права підопічних на якісне безпечне харчування і належне санітарно-епідемічне забезпечення та роздільне зберігання продуктів харчування;

утилізацію (знищення) у встановленому законодавством порядку напоїв та засобів особистої гігієни, термін придатності використання яких сплинув;

дотримання права підопічного на отримання і виплату пенсійного забезпечення, як внутрішньо-переміщеній особі та учаснику бойових дій.

Надані за попередній період рекомендації виконано частково.

ІІ. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. У житлових кімнатах підопічних не відчиняються вікна, що обмежує доступ до свіжого повітря та створює небезпеку у випадку виникнення надзвичайної ситуації. Зокрема, при виникненні пожежі мешканці не зможуть самостійно відчинити вікно як спосіб покинути приміщення неушкодженими. Медичний персонал закладу пояснив це необхідністю дотримання підвищених заходів безпеки у зв’язку з психоемоційними особливостями підопічних.

Право на захист від катувань, жорстокого, нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 28 Конституції України).

2. До посадових інструкцій (функціональних обов’язків) персоналу не включено пункти про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження, як це передбачено статтею 10

Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 25 Конвенції про права осіб з інвалідністю, стаття 49 Конституції України, статті 32, 34 Закону України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні»).

3. Групою НПМ встановлено, що у штатному розкладі відділення передбачені посади медичних сестер, а також здійснюється надання підопічним медичних послуг (зокрема ін'єкцій, постановки крапельниць тощо), що відноситься до діяльності у сфері медичної практики. Водночас заклад не має ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики або відповідного договору, що є порушенням вимог Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 р. № 185 (далі – Критерії діяльності).

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

4. Не всі приміщення стаціонарного відділення у повній мірі пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та підопічних, які належать до маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення» (далі – ДБН Інклюзивність), а саме:

- у будівлі наявні необладнані пороги, що створюють перешкоди у пересуванні маломобільним підопічним;
- верхні і нижні сходинки не промарковані та не контрастують у відношенні до інших сходинок сходового маршу і до горизонтальних площадок сходового маршу.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України).

5. Житлові кімнати ліжкових хворих підопічних відділення облаштовано кнопками виклику персоналу, проте вони не функціонують. У разі виникнення потреби в екстреній медичній допомозі у підопічних виникає проблема у швидкому та своєчасному зверненні за допомогою до медичних працівників.

6. У ході відвідування закладу групою НПМ встановлено перенаселення в житлових кімнатах закладу (площа на одного підопічного в кімнатах відділення складає від 4 до 6 м^2, тоді як має бути не менше 8 м^2), що є порушенням норм житлової площі на одну особу та не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення», затвердженим Наказом Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 23 січня 2007 р. № 20 (далі – ДБН В.2.2-18:2007).

7. У ході відвідування стаціонарного відділення встановлено, що приміщення їдальні (харчоблоку) не забезпечує достатньої кількості місць для всіх підопічних закладу. Зокрема при фактичній кількості 27 підопічних наявні лише 15 посадкових місць, що унеможливлює одночасне харчування всіх осіб та може призводити до порушення їхніх прав на належні умови перебування (фото 14).

Порушення права на ефективні засоби юридичного захисту (стаття 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 57, 59 Конституції України).

8. Відповідно до статті 14 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» отримувачі соціальної послуги належать до категорії осіб, які мають право на безоплатну вторинну правничу допомогу, що включає заходи захисту, процесуальне представництво, а також допомогу у складанні процесуальних документів. Однак у закладі не налагоджена співпраця з місцевим центром з надання безоплатної вторинної правничої допомоги, що порушує право підопічних на своєчасне отримання кваліфікованої професійної правничої допомоги, гарантованої державою.

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Мамалигівській територіальній громаді забезпечити:

усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності.

2. КУ «Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання та надання соціальних послуг» забезпечити:

вжиття вичерпних заходів, у межах компетенції, щодо усунення зазначених порушень та причин їх виникнення;

дотримання норм житлової площі на одну особу;

відновлення роботи кнопок виклику персоналу у кімнатах ліжкових хворих підопічних;

дотримання вимог ДБН Інклюзивність;

внесення до посадових інструкцій (функціональних обов’язків) персоналу інформацію про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання;

можливість відкриття вікон у кімнатах підопічних з урахуванням безпекових вимог та з метою забезпечення належного провітрювання приміщень;

отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики або укладення договору з закладом охорони здоров’я;

достатню кількість посадкових місць у приміщенні їдальні з метою створення належних умов для одночасного приймання їжі всіма підопічними, зокрема шляхом облаштування додаткових місць або перепланування простору їдальні (харчоблоку);

налагодження співпраці із Західним міжрегіональним центром з надання безоплатної правової допомоги.

Додаток: фотоматеріали на 2 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини **Олександр СИДОРЕНКО**

Фотоматеріали

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

Фото 9

Фото 10

Фото 11

Фото 12

